

E-kirjojen hinnoittelumalleja

Arja Tuuliniemi, Paula Mikkonen, Katri Koivunen

15.5.2014

<http://www.kansalliskirjasto.fi/kirjastoala/finelib>

Elib-malli

- Kiinteä hinta/**laina** > mitä enemmän lainoja, sitä enemmän kirjasto maksaa
- Joillakin uusilla nimekkeillä karenssiaika
- Kaikilla nimekkeillä sama lainan hinta
- Kokonaiskustannuksia ei voida ennakoida
  - Budjetointi vaikeaa
  - Voi johtaa siihen, että kirjaston on rajoitettava lainausta kustannusten kasvun vuoksi
- Kustannuksia mietittäessä otettava huomioon yksikkökustannus (lainan hinta), lainojen tilastointi, onko kirjastolla mahdollisuus rajoittaa lainausta (miten), osataanko ennakoida kysyntää
- Elib: Uusia hinnoittelumalleja kesällä 2014

Ebrary Academic Complete -malli

- E-kirjapaketti, lähes 100 000 e-kirjaa eri tieteenaloilta
  - Uusia kirjoja lisätään kokoelmaan, mutta niitä voi myös poistua kesken sopimuskauden, mikäli Ebraryn oikeus välittää kirjoja lakkaa
- Ei yhtäaikaisten käyttäjien rajoituksia
- Ei pitkäaikaiskäyttöä
  - Osa kirjoista ostettavissa pitkäaikaiskäyttöön
- Vuositilaukset, kiinteä vuosihinta
- Hinnoittelu perustuu organisaation potentiaaliseen käyttäjämäärään

NISON suositus DDA-malleista

- National Information Standards Organization (NISO)
- Demand Driven Acquisition (DDA) / (PDA)
  - Kirjastot voivat tarjota asiakkaille nopeasti pääsyn laajaan aineistoon, ja maksavat aineistosta vasta sen käytön perusteella
  - Ostetaan vain aineistoa, jolla on todella käyttöä
  - Maksuton tai maksullinen käyttömahdollisuus ennen kuin aineiston osto pitkäaikaiskäyttöön laukeaa
- DDA-mallien tulisi olla joustavia kirjastojen erilaisten tarpeiden suhteen
  - Kirjastoille ei saa olla riskiä, että budjetti ylittyy ja käyttö katkeaa kesken vuoden

DDA-mallien ääripäät:

- Automaattisesti osto pitkäaikaiskäyttöön heti ensimmäisen käyttökerran jälkeen
  - Kallein malli: ensimmäinen käyttökerta maksaa kirjan täyden hinnan
- Maksetaan vain käyttökerroista (lyhytlainat)
  - Huomattavasti halvempi per käyttökerta
  - Käyttökelpoinen kun aineistolla on vähän käyttöä > kustannukset per nimeke keskimäärin alempia kuin jos nimekkeet ostettaisiin pitkäaikaiskäyttöön täydellä hinnalla
  - Paljon käytettyjen nimekkeiden hinta voi kohota yli nimekkeen täyden hinnan
- DDA-malleissa tyypillisesti jokin yhdistelmä lyhytlainoista ja osto-optioista

Mitä kirjasto tavoittelee DDA-mallilla?

- Kirjaston määriteltävä ensin omat tavoitteensa ennen kuin asettaa DDA-parametrit
  - Halutaan pääsy mahdollisimman laajaan aineistoon määrääjaksi
    - yleensä ottaen tulee halvemmaksi kirjastoille kuin jos kirjat ostettaisiin pitkäaikaiskäyttöön heti, mutta pitkäaikaiskäyttö saadaan vain suhteellisen vähäiseen määrään nimekkeitä tai ei lainkaan
  - Halutaan hankkia aineisto pitkäaikaiskäyttöön
    - yleensä kalliimpi vaihtoehto kuin pelkistä käyttökerroista maksaminen, mutta kirjasto saa pitkäaikaiskäyttöön kaikki kirjat, joissa minimikäyttömäärä ylittyy

Elsevier eBooks

Evidence Based Selection -malli sekä kertaosto

- Neuvotellaan puitesopimus kaudelle 2014-2016
  - jokainen voi koota oman kokoelman
- EBS-mallissa valitut kokoelmat käytössä 12 kuukautta
  - pieni investointi alussa
  - ei turhia ostoja, perustuu käyttöön
  - 12kk jälkeen valitaan ne kirjat, jotka halutaan ostaa omaksi
  - vie enemmän aikaa (valintaprosessi)
- Kertaosto on pidemmällä aikavälillä kannattavampi vaihtoehto
  - vaatii isomman investoinnin alussa
  - vähemmän hallinnointia
  - selkeä, ei jää aineistoa pois 12kk jälkeen
  - osa kokoelmista saatavana vain kertaostona

Kiitos!

[Finelib\(at\)helsinki.fi](mailto:Finelib(at)helsinki.fi)